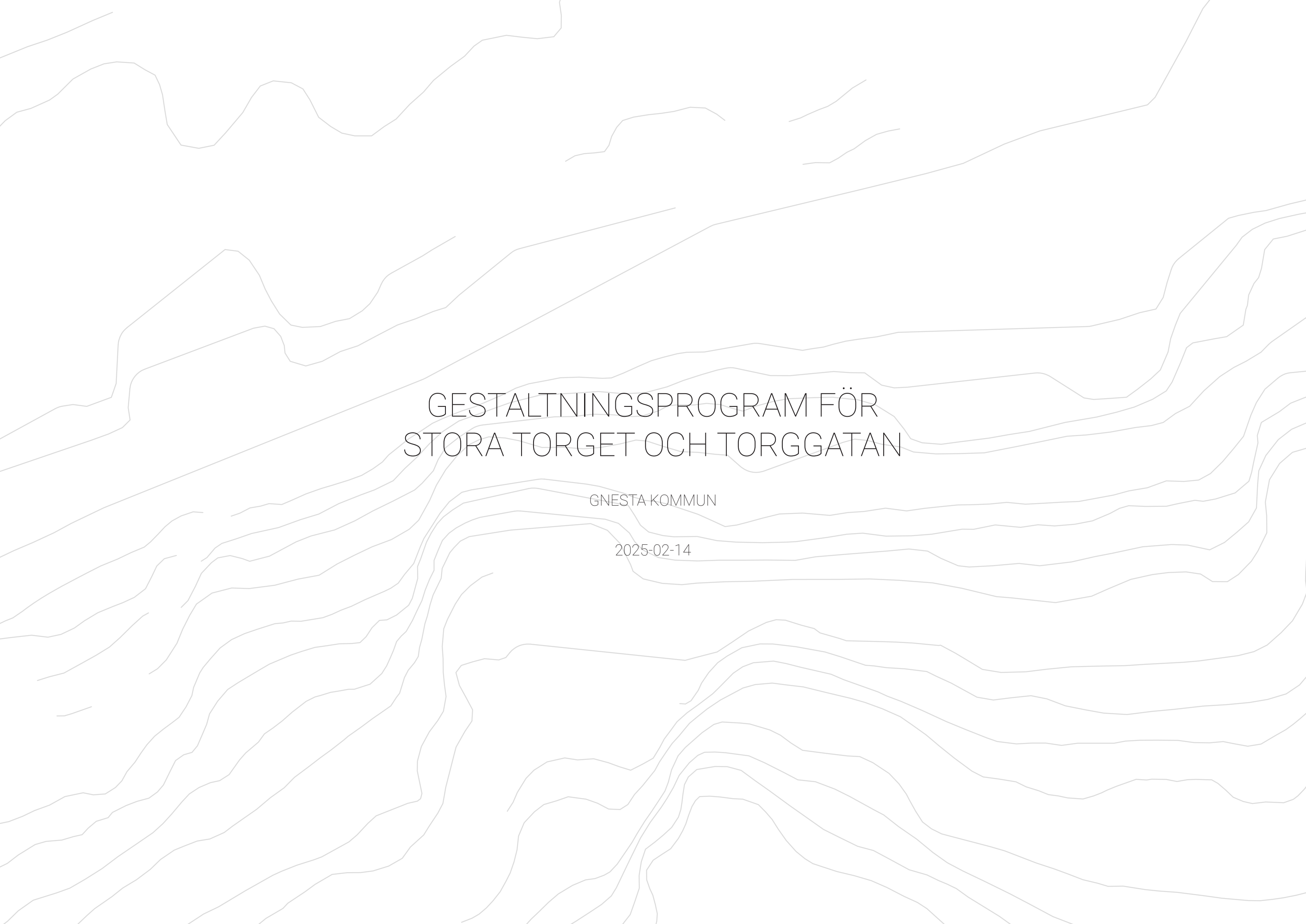

The background of the entire page is a light gray topographic map of Gnesta, Sweden. The map features numerous contour lines of varying thickness and spacing, representing the terrain's elevation. The lines are more densely packed in some areas, indicating steeper slopes, and more spread out in others, indicating flatter ground. The map covers the entire page, with the title text overlaid in the center.

GESTALTNINGSPROGRAM FÖR STORA TORGET OCH TORGGATAN

GNESTA KOMMUN

2025-02-14

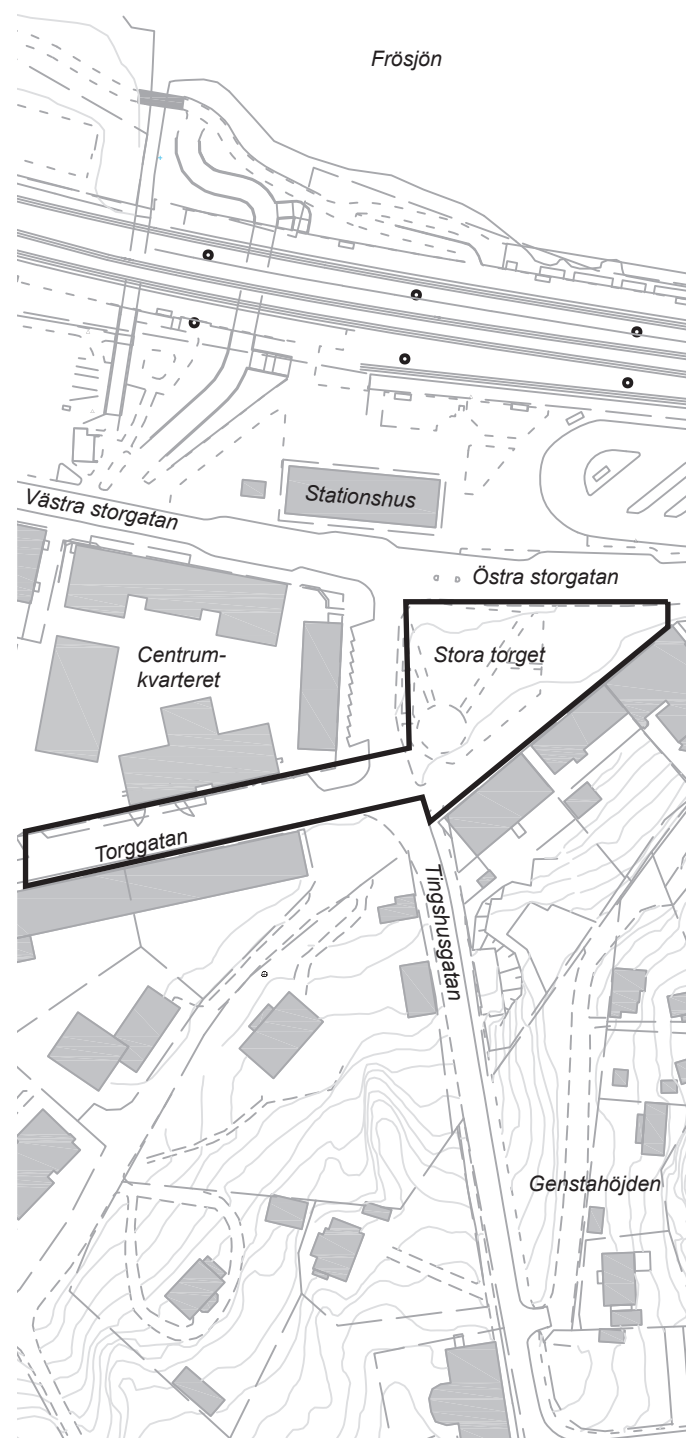
Titel: Gestaltungsprogram för Stora Torget & Torggatan
Beställare: Gnesta kommun
Projektansvarig: Hanna Levin
Projektnummer: 4427
Konsult: Pontarius AB
Landskapsarkitekt: Sandra Rhodin, Emma
Johannesson

Kontakt: Sandra Rhodin, sandra.rhodin@pontarius.com

Innehåll

Bakgrund	4
Syfte.....	4
Program Stora torget	5
Trafik.....	6
Analys och förutsättningar.....	7
Karaktär	7
Inramning	7
Viktiga kopplingar	7
Höjder och dagvatten.....	7
Omfamnande nivåer	8
Illustrationsplan.....	9
Sektion.....	10
Material och utrustning	11
Markmaterial	11
Möbler och utrustning.....	11
Murar och kanter.....	11
Dagvatten	12
Torggatan.....	13
Markmaterial	13
Planteringar och dagvatten.....	13

Bakgrund

Karta över stora torgets läge i centrala Gnesta.

Flygfoto över Stora torget.

Gnesta kommun växer och den positiva befolkningsutvecklingen gör att efterfrågan på bostäder, mötesplatser i centrala lägen och lokal handel ökar. För att möta denna efterfrågan har Gnesta kommun beslutat att förnya, förbättra och förtäta de mest centrala delarna av Gnesta.

Syfte

Detta Gestaltungsprogram syftar till att studera hur utvecklingen av Stora torget samt Torggatan kan se ut. Programmet har tagits fram baserat på Kod arkitekters förslag för det nya centrumkvarteret och Gnesta kommuns utvecklingsplan för Gnesta centrum. Arbetet har utförts i samråd med trafikplanerare från Norconsult.

Program Stora torget

Från utvecklingsplan Gnesta centrum 2018 samt beslut i KS juni 2022

- Befintliga träd ska behållas och det ska finnas grönska på torget
- Utrymme ska finnas för en scen, torghandel, uteserveringar, lek, sittplatser och umgänge.
- Viktigt med någon form av vatten – fontän, damm
- Viktigt att torget får trygga och säkra passager för gående mot såväl stationen som mot centrumkvarteret
- Viktigt att de kundparkeringar som finns idag i östra delen av centrum omkring Stora Torget och längs Storgatan inte minskar i antal

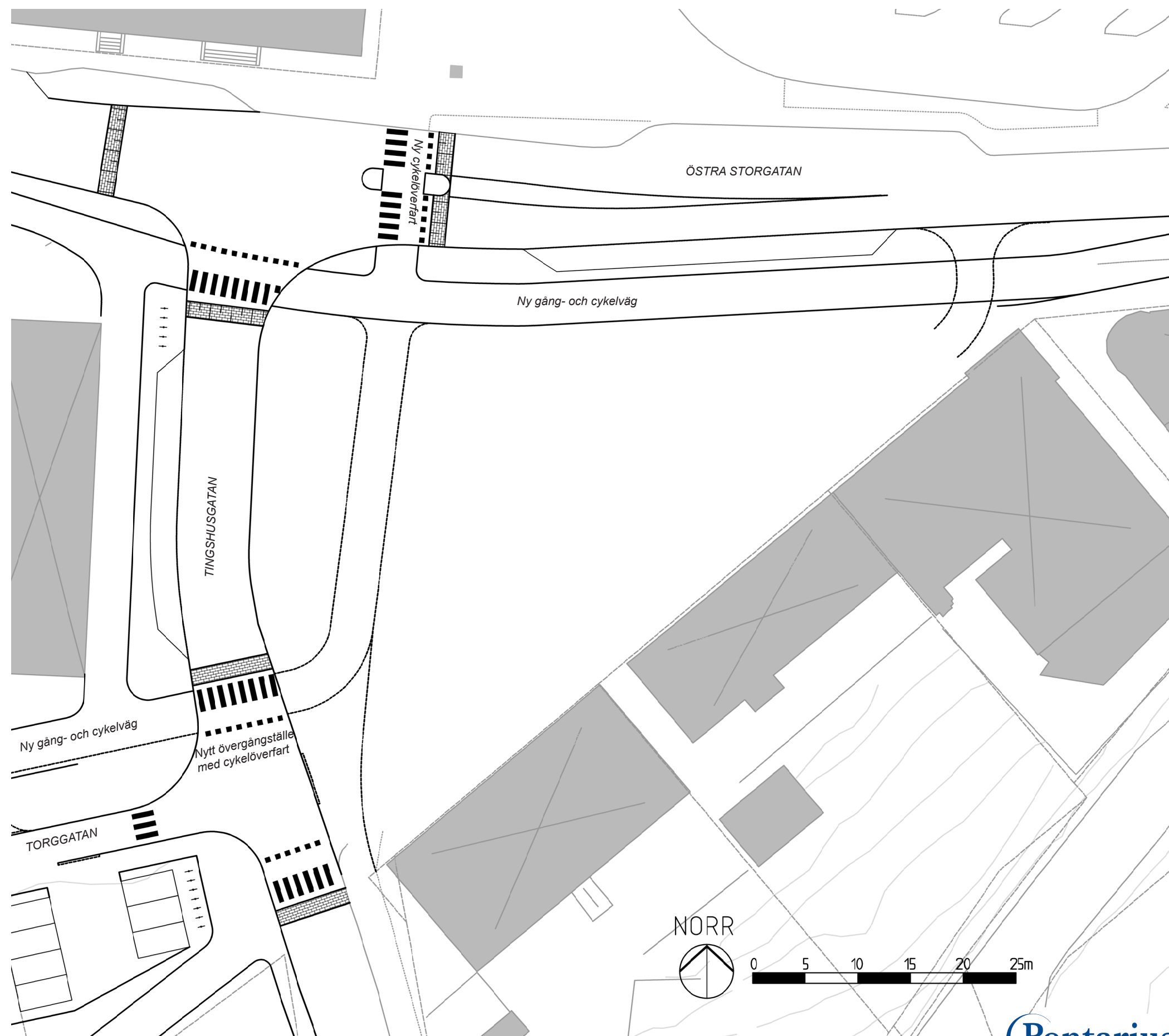

Flygfoto över Stora torget med det område som ingått i uppdraget markerat med rött.

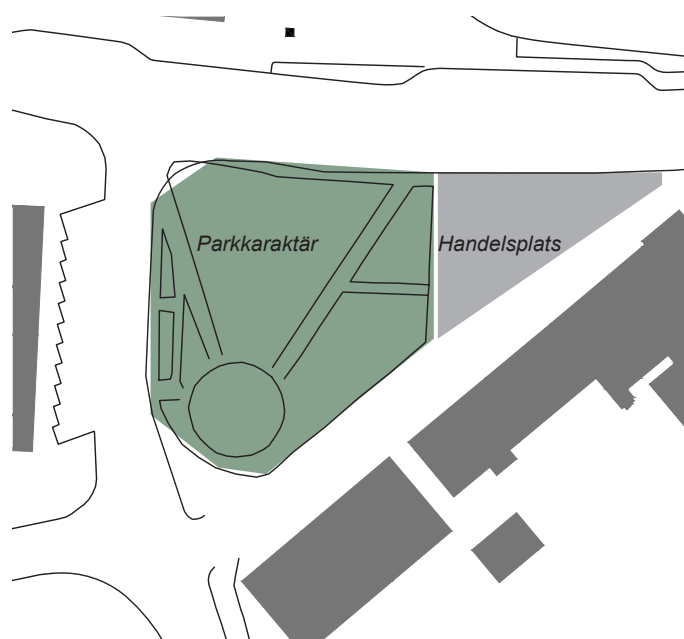
Trafik

Norconsult har tagit fram förslag för trafik som bland annat innebär:

- Ny gång- och cykelväg längs Östra Storgatan
- Ny gång- och cykelväg längs Torggatan
- Nytt övergångsställe med cykelöverfart från Torggatan till Stora torget
- Befintlig övergångsställe från stationen mot Stora torget kompletteras med cykelöverfart
- Torggatan görs om till enkelriktad

Analys och förutsättningar

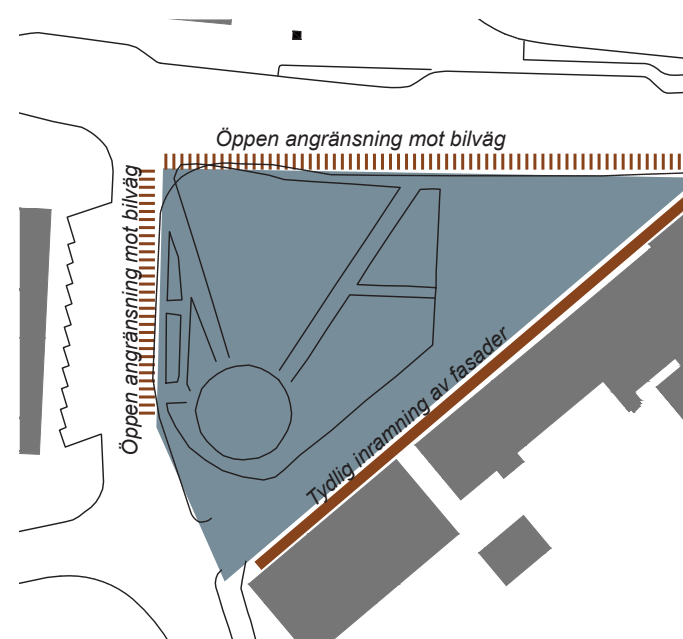

Karaktär

En stor del av Stora torget har idag parkkaraktär med stora gräsytor, buskplanteringar och grusgångar.

Den asfalterade ytan i öster med uppställningsplatser för handel, upplevs som en separat del av torget, avskärmat från den grönare delen genom en häckplantering.

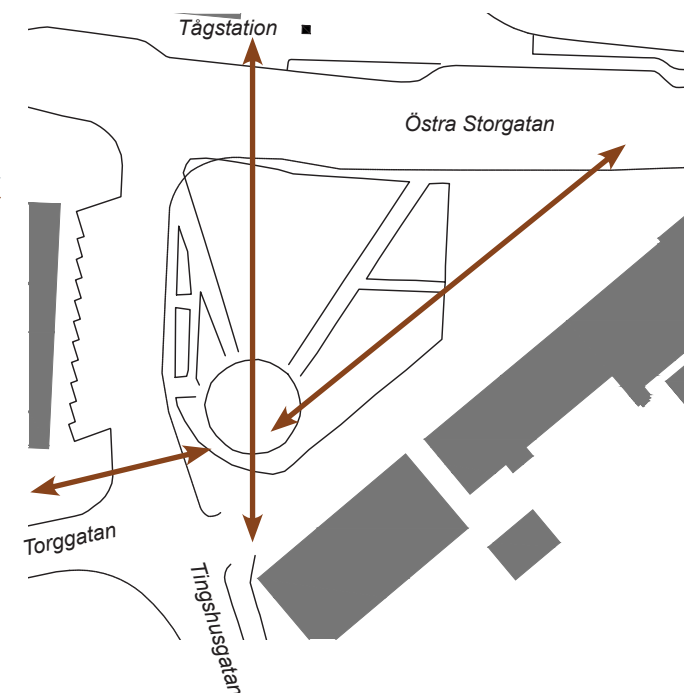
Det finns en politisk ambition att förstärka identiteten av torg. En mer sammanhållen och hårdgjord gestaltning av hela området skulle kunna tydliggöra torgets funktion och skapa en mer enhetlig och levande plats.

Inramning

Området för Stora torget har en tydlig inramning av fasader i sydöst, medan de övriga två sidorna öppnar sig mot bilvägar.

Genom att skapa en tydligare avgränsning mot biltrafiken kan torget få en bättre rumslighet samtidigt som det skyddas från trafiken, vilket bidrar till en tryggare och mer inbjudande miljö.

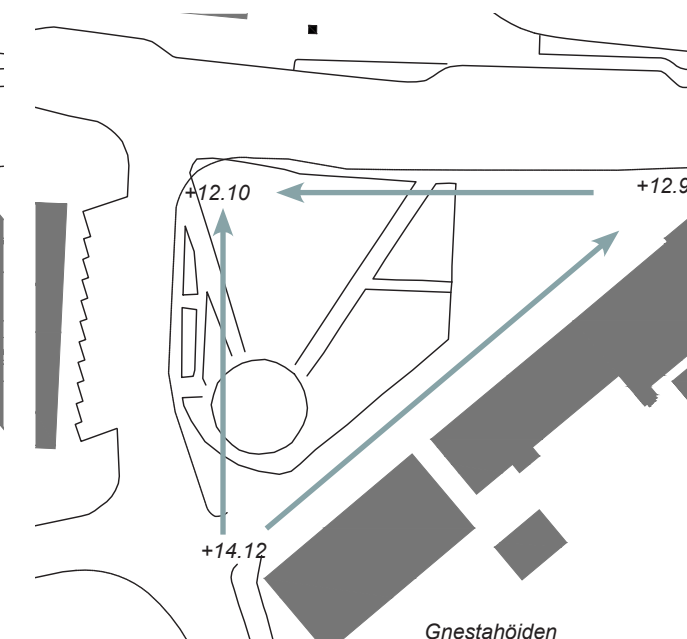

Viktiga kopplingar

Kopplingen från tågstationen till torget och vidare upp mot Tingshusgatan är viktig både för gående och cyklister.

Även förbindelsen mellan Stora torget och Torggatan är av stor betydelse, särskilt till gång- och cykelvägen på den norra sidan av gatan. När Torggatan används som marknadsplats, exempelvis vid julmarknader, kan Stora torget fungera som en naturlig förlängning och bli en central mötesplats.

Dessutom är kopplingen mellan gång- och cykelvägen på Torggatan och cykelvägen på Östra Storgatan en viktig del av det sammanhängande nätverket för gående och cyklister.

Höjder och dagvatten

Stora torget ligger på en platå mellan Gnestahöjden och Frösjön och präglas av betydande höjdskillnader. Nivåskillnaden på torget är cirka två meter, där den högsta punkten finns i det södra hörnet och den lägsta i nordvästra hörnet.

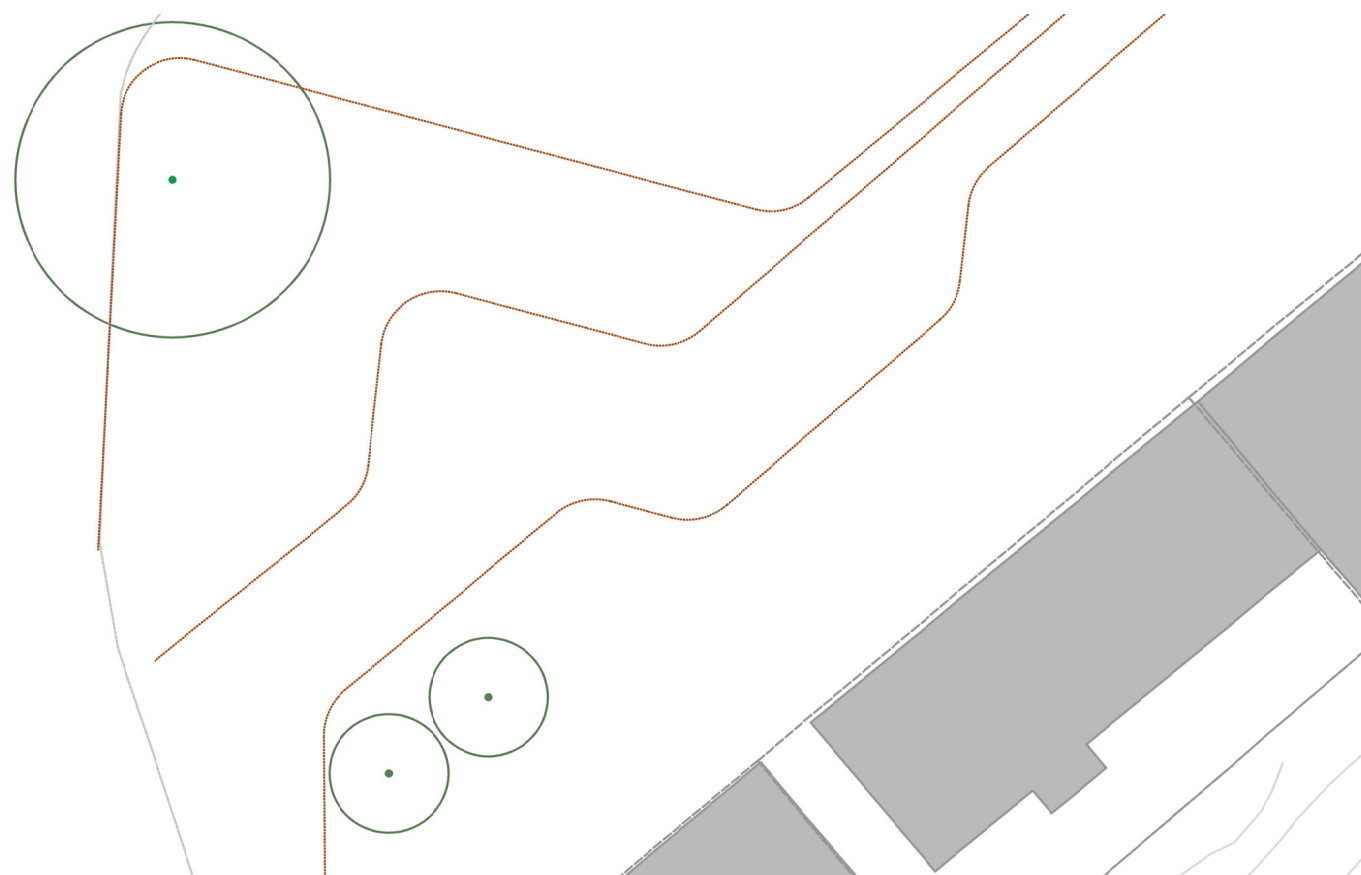
Ett återkommande problem är dagvattnet från Gnestahöjden, och det finns ett behov av att fördröja och hantera vattnet på torget för att minska belastningen på avrinningen.

Omfamnande nivåer

Utifrån tidigare beskrivna förutsättningar har ett helhetsgrepp tagits kring Stora torgets gestaltning.

Den föreslagna utformningen för Stora torget tar avstamp i torgets placering på platån mellan Gnestahöjden och Frösjön. Formspråket på fasta element och markbeläggningen är inspirerat av den organiska formen på höjdkurvor och blir en stomme i gestaltningen att haka på funktioner och rumsligheter till.

Utformningen utgår från att utnyttja höjdskillnaderna på torget och behovet av omhändertagande av dagvatten för att skapa rumsligheter och grönska på torget.

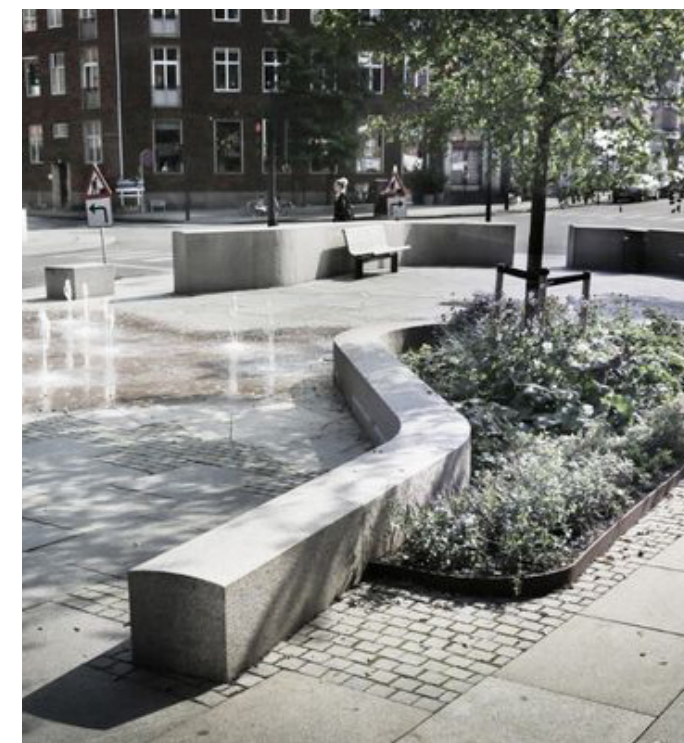
Konceptplan. I föreslagen utformning återkommer den organiska formen inspirerat av höjdkurvor. Dessa blir en stomme på torget som rumsligheter och funktioner hakas på.

Referensbild på organisk formad trappa

Referensbild på organiskt mönster på markbeläggning.

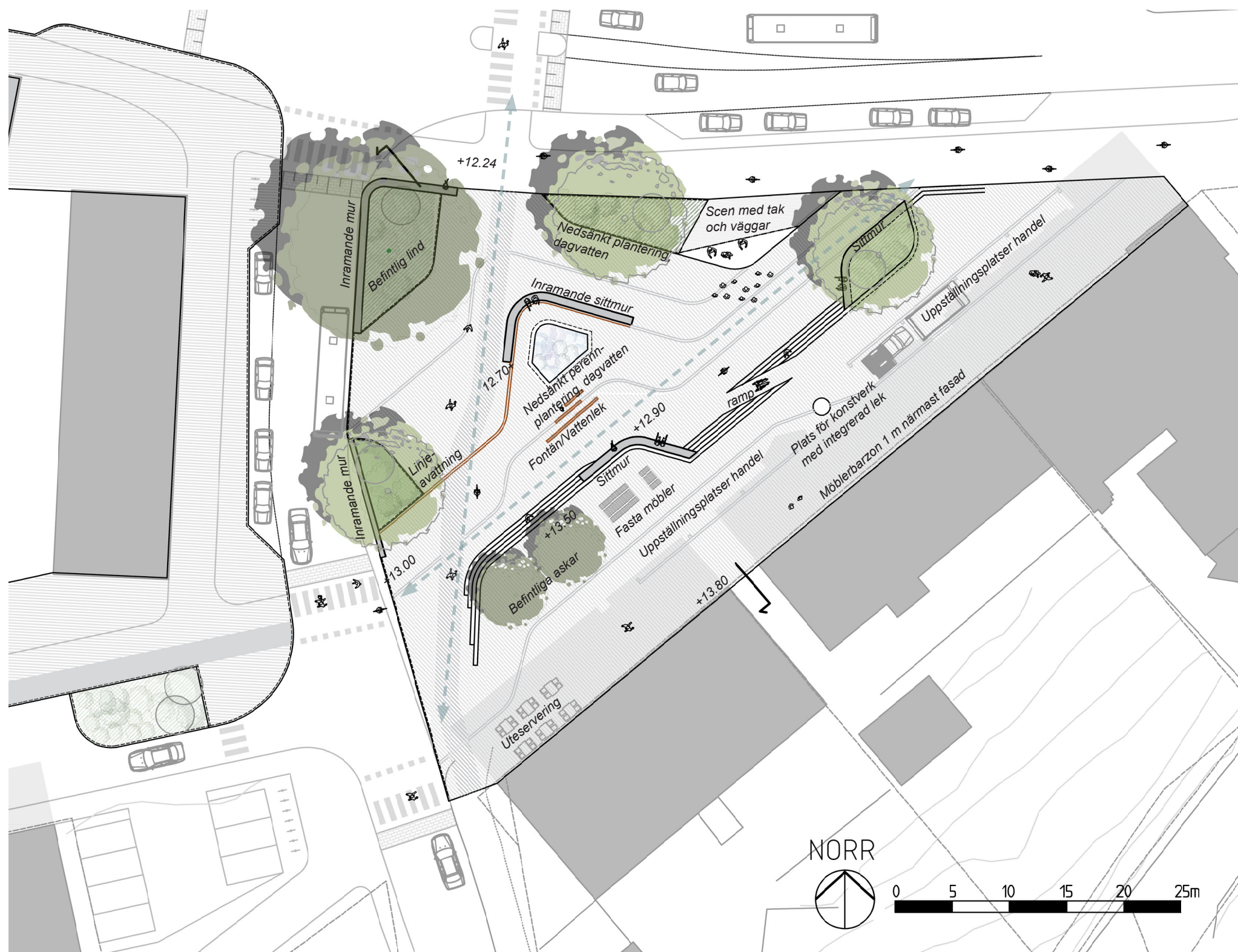

Referensbild på organisk formade fristående sittmur som ramar in plantering åt ena hållet och skapar rumslighet och andra hållet.

Referensbild på organisk formade sittmurar som ramar in upphöjda planteringar.

Illustrationsplan

Centralt för utformningen är de två nivåerna på torget samt formspråket inspirerat av nivåkurvor, vilket återspeglas i bland annat trappans och de inramande murarnas form.

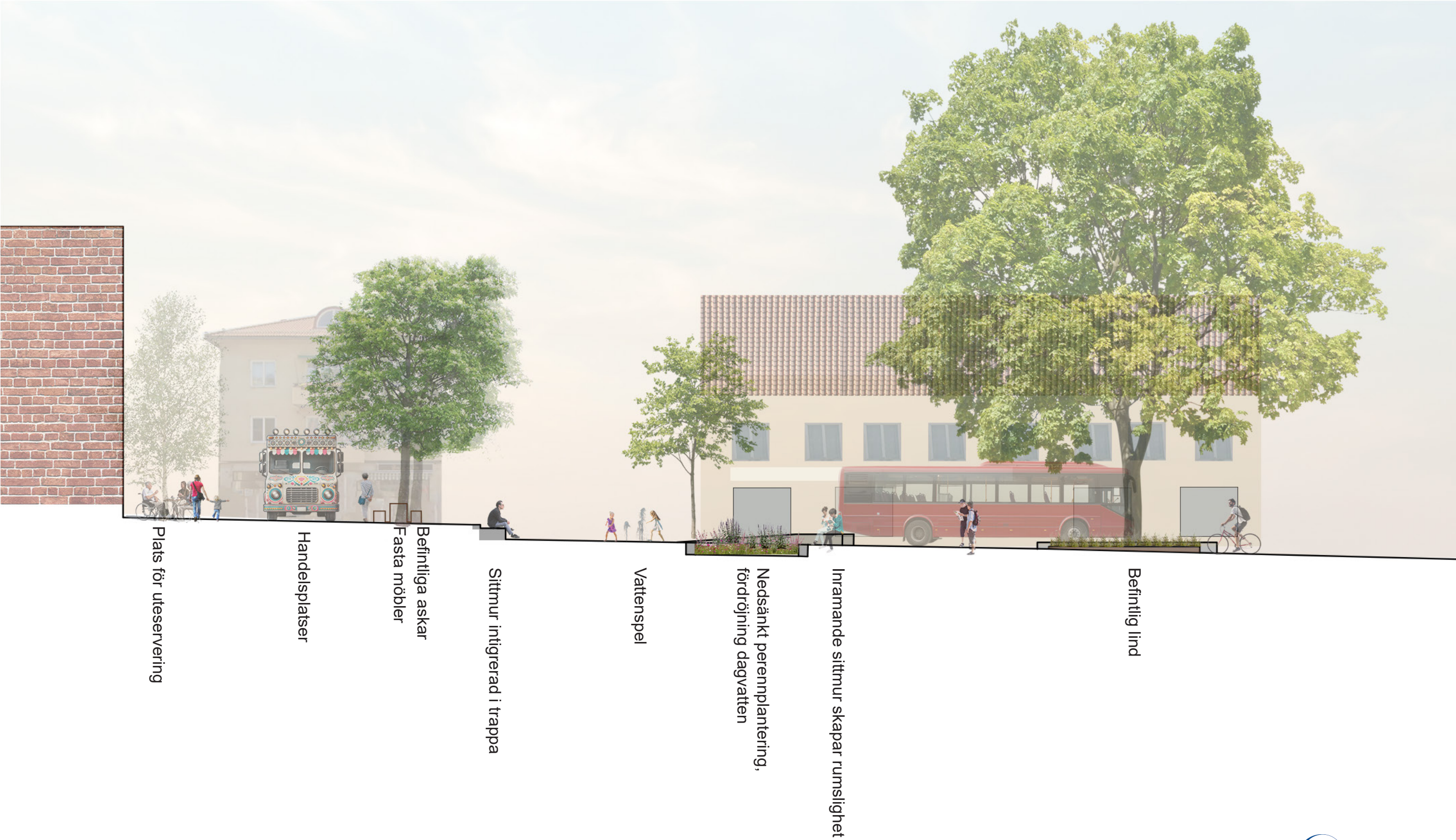
På den övre nivån av torget finns sittplatser, plats för ett konstverk samt uppställningsplatser för food trucks, marknadsstånd och liknande. Höjden är anpassad för att möta entréerna på butikerna och möjliggöra bevarandet av två befintliga askarna.

Centralt på torget finns en nedsänkt perennplantering för hantering av dagvatten. Perennplanteringen ramas in av en sittmur i norr. Söder om planteringen finns vattenspel i marknivå som uppmuntrar till lek.

Stråken från centralstationen upp mot Tingshusgatan samt från Östra storgatan mot Torggatan (markerade med streckade pilar i planen) hålls fria från utrustning och hinder för att säkerställa god framkomlighet för gående och cyklister.

Torget's norra sida, som vetter mot Östra Storgatan, ramas in av en plantering samt en scen med tak och väggar. Den västra sidan, mot Tingshusgatan, avgränsas delvis av planteringar och låga murar, vilket skapar en tydligare struktur och rumslighet.

Sektion

Material och utrustning

Markmaterial

Markmaterialet föreslås bestå av ljus natursten av granithällar med mörkare friser av gatsten som tar upp mönstret av nivåkurvor. Granithällar är en klassisk och tidlös beläggning som skapar hållbara och slitstarka gatumiljöer, lämpade för både gång- och fordonstrafik.

I friserna integreras avvattningsrännor och vattenspel i cortenstål, med möjlighet att även inkludera cortenstålsrännor med belysning. Materialvalet knyter an till Gnestas järnvägshistoria och rälens karaktär. Friserna används även för att tydligt markera uppställningsplatser för handel.

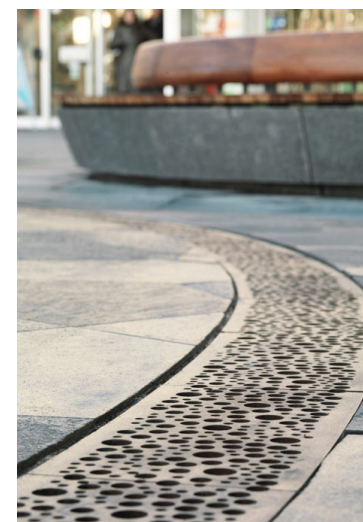
Cykelstråk kan särskiljas genom inverterad färgsättning – en mörkare natursten som bas med ljusare friser, vilket skapar en tydlig visuell markering och ökar orienterbarheten.

Referensbild på mörka friser på en ljus bas.

Referensbild på en mörk bas av betongmarksten med en ljus fris av natursten.

Referensbild på avvattningsränna i cortenstål.

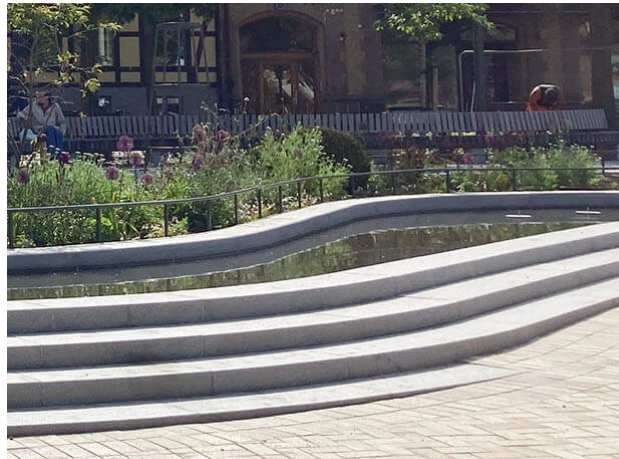
Referensbild på vattenspel i cortenstål.

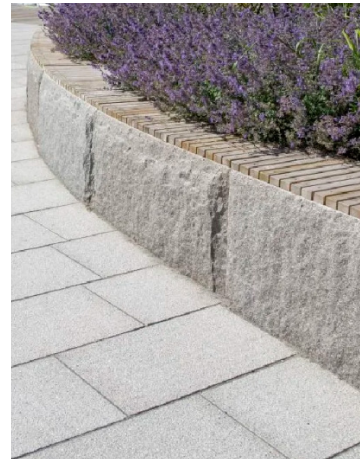
Referensbild på belysning i cortenstål.

Referensbild på ramp integrerad i trappa.

Referensbild på trappa i granitblock.

Referensbild på granitmur med träsits.

Referensbild på granitmur kombinerad med cortenstålskant.

Murar och kanter

Trappor och inramande murar utförs i granitblock och kombineras med låga cortenstålskanter som ramar in planteringar, vilket skapar en hållbar och visuellt sammanhållen miljö.

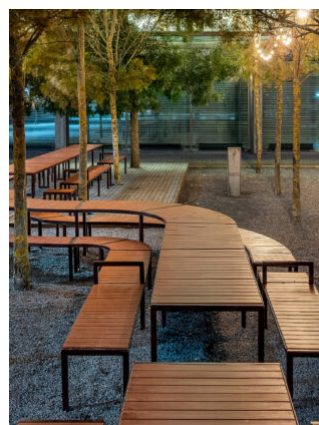
Granitmurarna kan försees med en träsits för att markera sittplatser och öka sittkomforten.

Möbler och utrustning

Förutom sittmurar föreslås fasta parkmöbler i form av ett långbord med tillhörande bänkar.

Centralt på den övre nivån finns utrymme för ett konstverk, som gärna kan integreras med belysning och uppmuntra till lek och interaktion.

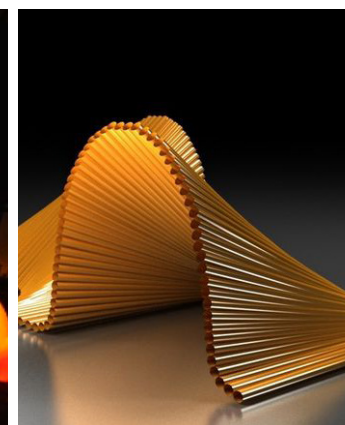
Scenen försees med ett scentak och väggar för att skärma av mot Östra Storgatan. Scentaket utformas i ett organiskt formspråk, vilket harmoniserar med torgets övriga design och skapar en mjuk avgränsning.

Referensbild på parkmöbler långbord.

Referensbild på konstverk med integrerad belysning.

Referensbild på scentak med väggar i organiskt formspråk.

Referensbild på scentak med väggar i organiskt formspråk.

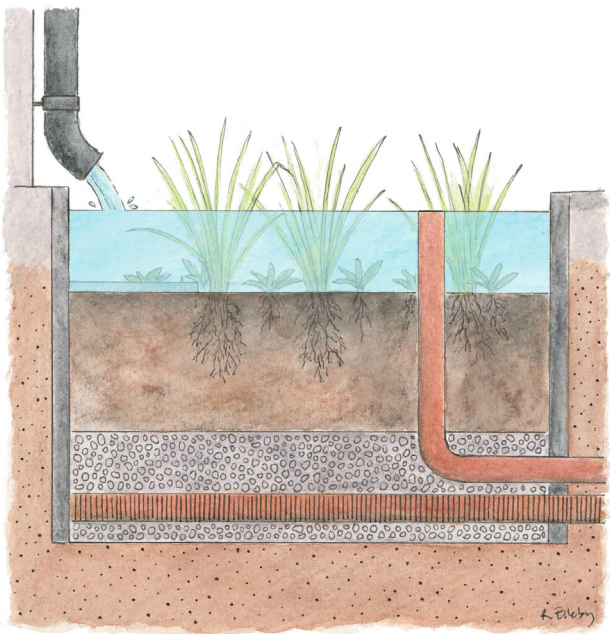
Dagvatten

Dagvattenhanteringen är en central del i utformningen av Stora torget i Gnesta. Avvattningsrännor i cortenstål används för att samla upp dagvattnet som sedan leds till ett utlopp i en nedsänkt perennplantering som är placerad centralt på torget.

Nedsänkta regnbäddar är planteringsytor som renar dagvatten med hjälp av fördröjning och filtrering. Rening sker främst genom att vattnet infiltreras ner genom underliggande filtermaterial, men även till viss del genom växtupptag. Genom att sänka ned planteringen skapas en volym för fördröjning av dagvattnet ovanpå filtermaterialet samt att filtermaterialet har en porvolym där vatten kan fördröjas.

Perennplanteringen kompletteras med en nedsänkt plantering längs Östra storgatan där ytterligare dagvatten kan fördröjas.

De nedsänkta växtbäddarna erbjuder ett naturligt och effektivt sätt att hantera dagvatten lokalt, samtidigt som de bidrar med grönska och förbättrar torgets estetiska värde.

© VA-guiden

Referensbild från VA-guiden på nedsänkt dagvattenhantering.

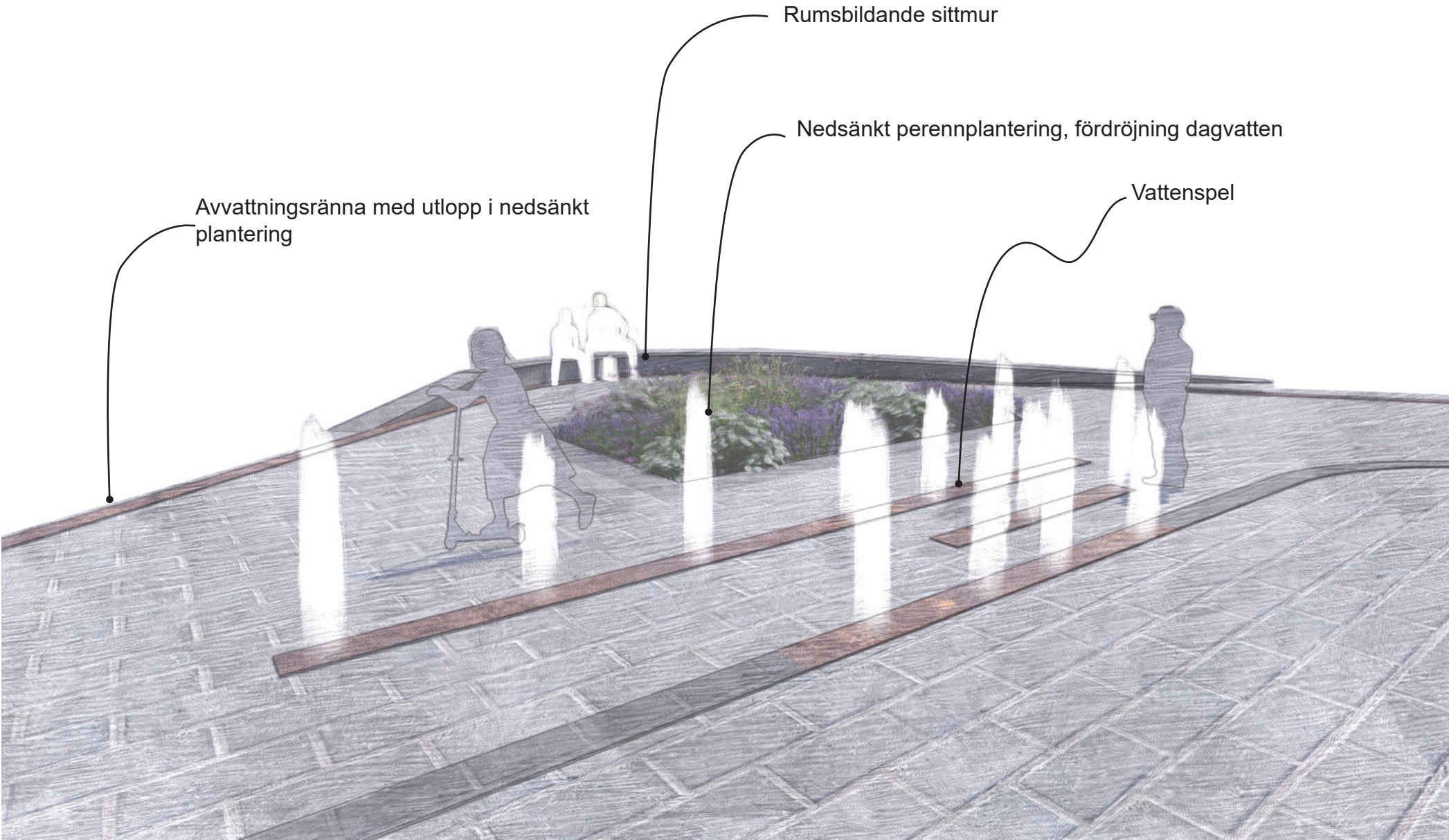
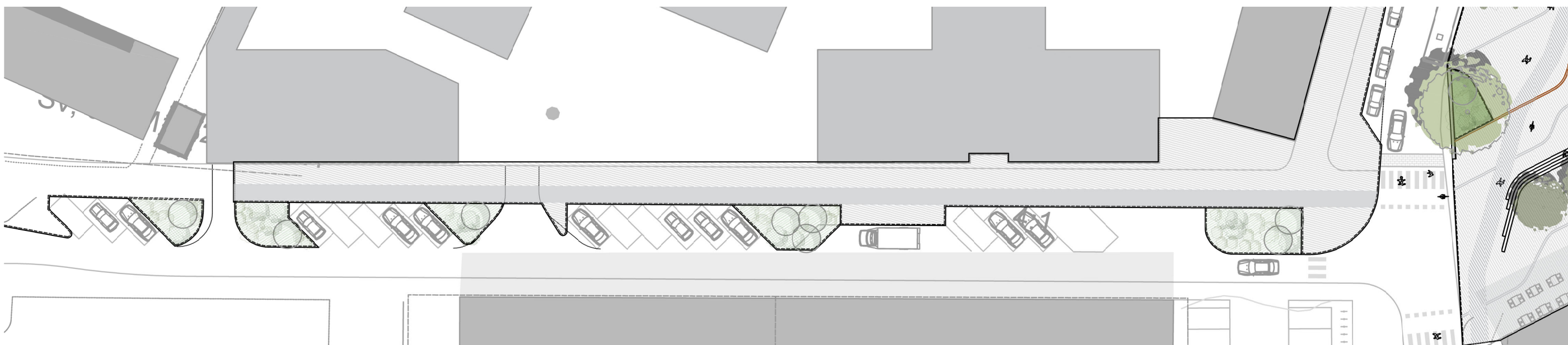

Illustration över den nedsänkta perennplanteringen, sittmuren och vattenspelet.

Torggatan

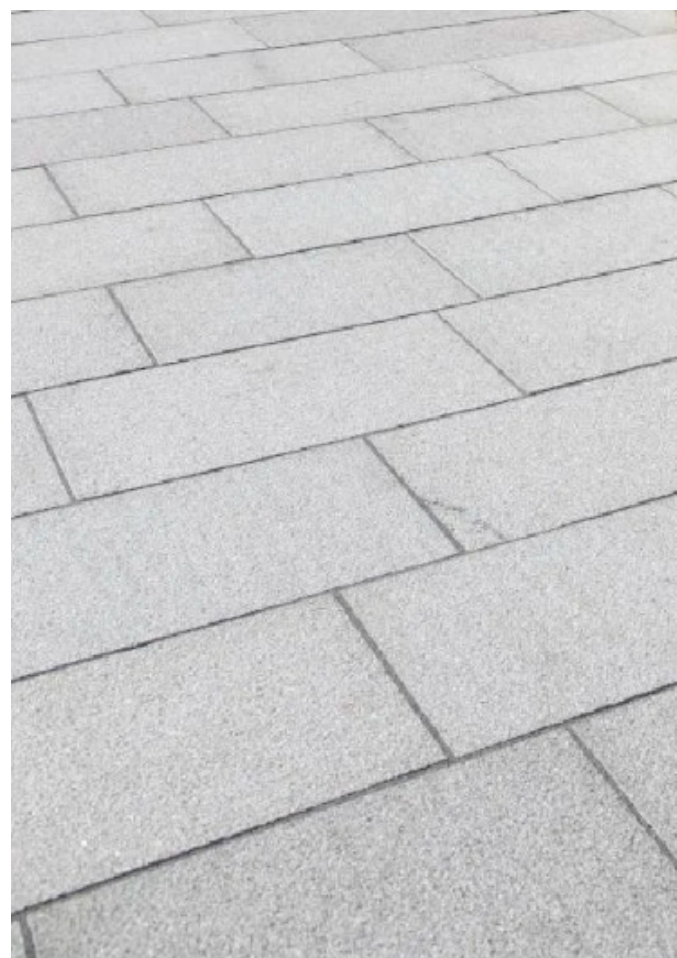

Markmaterial

För att skapa ett enhetligt uttryck mellan centrumkvarteret och Stora torget föreslås ljusa granithällar även på gångytorna längs Torggatan. Detta binder samman Stora torget med centrumkvarteret, samtidigt som torget behåller sin egna karaktär genom friserna med organiska mönster.

Cykelbanan kan asfalteras för att tydligt markera cykelstråket och göra cyklingen smidigare och mer bekväm.

Ytor för gång, cykel och planteringar föreslås vara upphöjda i förhållande till bilvägar och parkeringar, med ett kantstöd i granit för att skapa en tydlig avgränsning och säkerställa trygg framkomlighet.

Referensbild på ljusa granithällar med flammad ovsidan.

Referensbild på frodiga dagvattenplanteringar med solitärer och perenner.

Planteringar och dagvatten

Dagvatten föreslås i första hand ledas till planteringsytor på den norra sidan av Torggatan. Planteringarna föreslås utföras med kantstöd med visning mot körytan med släpp för dagvatten.

Då det är mycket VA-ledningar i marken är det problematiskt att plantera träd i planteringsytorna. Vid trädplantering bör ett avstånd på minst 3-4 m till VA-ledningar hållas för att förhindra rotintrång samt för att möjliggöra framtida ledningsunderhåll.

Planteringsytorna föreslås istället anläggas med en variation av solitärbuskar och perenner, vilket skapar ett grönt och frodigt intryck längs Torggatan samtidigt som rotsystemet begränsas.